

Žijeme ve světě, kde pasivní a tvárná masa nabyla přednost před jednotlivcem a společenstvím. Beatlemánie sice nebyla spouštěčem tohoto vývoje, ale svým způsobem jej předznamenala.

Autor: Joseph Sobran

Nedávno jsem se odvážil lehce zkritizovat Beatles – a bylo to, jako bych kopl do vosího hnízda. Záplava rozzlobených čtenářů mi okamžitě začala spílat do „ignorantů“, „surovců“ a všemožných dalších přívlastků, které zcela záměrně přehlížely mé lepší vlastnosti. Předtím jsem netušil zhola o nic existenci Beatles-Tálibánu, pro který jsem se stal nevěřícím a jen tak tak jsem uniknul jeho fatvě.

Někteří fandové Beatles pravda snášeli civilní a rozumné argumenty: hájili kytaristické/kytarové umění George Harissona a připomínali mi, že si Beatles vysloužili chválu mj. tak povolaných mužů, jako byli Leonard Bernstein nebo Frank Sinatra.

Bernstein ale jistě musel přehánět, když Lennona s McCartneym označil za největší skladatele 20. století. Co takoví – když zůstaneme v hájemství populární hudby – Johnny Mercer, Harold Arlen, Harry Warren, Richard Rodgers nebo Frank Loesser? A když Sinatra

označil Harrisonovu píseň „Something“ za jeden z nejlepších songů své doby, dával tím na odiv spíše svou velkorysost než neomylný úsudek. (Sinatra se do úmoru snažil dokazovat, že není žádný starý, zapšklý paprika, jak je až bolestě patrné z nahrávky „Bad, Bad Leroy Brown.“)

Ne že bych snad Beatles nenáviděl. Nikdy jsem proti nim neměl a při delších cestách autem jsme si je s dětmi k všestranné spokojenosti společně pouštěli.

Od samého prvopočátku se mi však ze srdce přičila beatlemánie. Vyloženě se mi hnusila, byť důvody této nechuti mi tehdy ještě nebyly úplně zřejmé. Její hlavní příčinu však dnes spatřuji v umělosti, syntetičnosti masového obdivu. Má generace Beatles neobjevila obvyklým způsobem – vnutili nám je komentátoři a všemožní marketingoví mágové.

V minulosti se sláva musela získávat namáhavě a po kouscích. Vaše pověst jen pomalu postupně narůstala a dobré jméno bylo natolik těžce vydobytou komoditou, že za jeho případnou urážku nebo pomluvu často stálo třeba i vybojovat souboj. Abraham Lincoln se jen těsně vyhnul nutnosti zkrřížit meče (doslova) s člověkem, jemuž se vysmíval na stránkách tisku.

Dokonce i ve světě populární hudby museli v minulosti zpěváci dlouhá léta vystupovat před nepočetnými publiky v jednom městě za druhým, než se z nich „stala velká hvězda“. Přízeň si museli zasloužit. Byla to dřina, místní slávu však obvykle následovala i proslulost celonárodní.

V případě Beatles jsme však byli svědky čehosi zcela nového. Celonárodní sláva (alespoň na americké straně Atlantiku) byla dílem okamžiku. Ne, nebylo to díky jejich hudbě – zasloužili se o to jejich propagátoři. Miliony mladých se ochotně nechaly vmanipulovat do nadšené euforie, k níž by sama o sobě dospěla jen hrstka z nich. Populární hudba tak přestala být autenticky „populární“, tj. výsledek interakce hudby s posluchačem.

Beatles byli obklopeni davy oddaných fanoušků bezprostředně poté, co vystoupili z letadla. Nejednalo se o žádný výraz hudebního vkusu. Ukřičené fanynky je nenechaly ani promluvit – vůbec nestály o to něco poslouchat.

Celé to bylo velice zvláštní. Pociťoval jsem k těm klukům cosi jako sympatii, protože očividně vystupovat a hrát chtěli. Chtěli být muzikanty, ale jejich vlastní fanoušci jim to nesmírně ztěžovali. Byla jim snad pozornost tohoto druhu, která jakékoliv skutečné spojení s publikem zcela vylučuje, příjemná?

Celé mi to přišlo spíš jako „dvě minuty nenávisti“ z Orwellova *1984* – sice mnohem méně zlovolné, ale podobně bezduché. Nebyla to ovšem vina Beatles. Jejich příznivci nevěděli, ani se nestarali o to, kdo vlastně vytváří tyto masové emoce, ve kterých hudba zaniká. Ani jako sotva dospělý jsem kdovíjak nestál o to být součástí tohoto rozpuštění se vlastního Já v mase.

To, čemu říkáme „popkultura“, se od té nepříjemně připodobnilo totalitární politice. Dokonce i náš estetický vkus stále výrazněji utvářejí síly, o nichž víme jen velmi málo. Být objektem

takového množství vykalkulovaného humbuku a propagace přece nemůže být pro duši zdravé.

I demokracie však postupně nabyla spíš významu manipulace s masami, kde „vzorky veřejnosti“, demografické studie a reklamní techniky stále více nahrazují racionální argumentaci. Každý, kdo se raději rozhoduje sám za sebe, si uvědomuje, že v současném „demokratickém procesu“ (jak děsivé spojení!) sám neznamená skoro nic. Jste postaveni před volbu, ke které mase se přidat, to je vše. Tak či onak ale nebude mít vaše volba na konečný výsledek větší vliv.

Na druhou stranu se pro některé lidi zdá být nesmírně lákavé přidat se k valícímu se stádu – aniž by se zajímali, co vlastně celé to pozdvižení vyvolalo. V současném světě se proto musí cítit jako ryba ve vodě.

Žijeme ve světě, kde pasivní a tvárná masa nabyla přednost před jednotlivcem a společenstvím. Beatlemánie sice nebyla spouštěčem tohoto vývoje, ale svým způsobem jej předznamenala.

Úvaha Josepha Sobrana *The Curse of Beatlemania* vyšla na stránkách *The Imaginative Conservative* 2. srpna 2012.